

4) сформований і скерований запит до Департаменту міжнародного поліцейського співробітництва Національної поліції України;

5) надіслання НЦБІ запиту до Генерального секретаріату Інтерполу або в Національне центральне бюро Інтерполу відповідної країни.

Виконання цих дій вичерпують національну юрисдикцію оголошення підозрюваного в міжнародний розшук, отже без підтвердження цих дій обрання запобіжного заходу за відсутності підозрюваного є неможливим. Посилання на обов'язковість червоного повідомлення в базі даних Інтерполу як на можливість розгляду відповідного питання є помилковим з огляду на те, що відповідні рішення і дії є виключною компетенцією детективів. А вже виконання цього розшуку, зокрема, встановлення місцезнаходження підозрюваного, затримання та видача, безпосередньо пов'язані з можливостями Інтерполу та вимагають від детективів прийняття додаткових процесуальних рішень та вчинення процесуальних дій.

Список використаних джерел

1. Закон України від 14.10.2014 № 1698-УП «Про Національне антикорупційне бюро України».

2. Положення про Єдиний реєстр досудових розслідувань, затверджене наказом Генеральної прокуратури України від 06.04.2016 № 139 та зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 05 травня 2016 р. за № 680/28810.

3. Інструкція про порядок використання правоохоронними органами можливостей НЦБІ Інтерполу в Україні у попередженні, розкритті та розслідуванні злочинів, затверджена спільним наказом МВС, ГПУ, СБУ, ДМСУ, ДПАУ, Державного комітету у справах охорони державного кордону України № 3/1/2/5/2/2 від 09.01.97.

Мовчан Анатолій Васильович, професор
кафедри оперативного-розшукової діяльності
Львівського державного університету
внутрішніх справ, доктор юридичних наук,
професор

АСПЕКТИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

Як свідчать результати опитування, 62 % респондентів вважають, що антикорупційна реформа є першочерговою та за важливістю випереджає навіть реформування сфери охорони здоров'я та соціального захисту. 52 % українців вважає подолання корупції стратегічно необхідним для розвитку України у найближчі 10 років. Закордонні інвестори ж зазначають, що «розповсюджена корупція» й «недовіра до судової системи» гальмують розвиток економіки

України. Вони оцінюють силу впливу цих чинників на інвестиційний клімат як найвищу з показниками у 8,3 та 8,2 бали з 10 [1].

В Указі Президента України «Про Стратегію сталого розвитку «Україна - 2020» антикорупційна реформа визначена як одна з пріоритетних поряд з реформою системи національної безпеки і оборони, судовою реформою і реформою правоохоронної системи, децентралізацією та реформою державного управління.

Основною метою антикорупційної реформи є суттєве зниження рівня корупції в Україні, зменшення втрат державного бюджету та бізнесу, а також підвищення позицій України в міжнародних рейтингах, що оцінюють рівень корупції. Поліпшення ефективності протидії корупційним проявам є також одним з основних зобов'язань, взятих Україною в рамках співпраці з міжнародними фінансовими та іншими організаціями.

Водночас залишаються невирішеними низка проблем, пов'язаних зі створенням і функціонуванням антикорупційних органів, декларуванням майнового становища державних службовців, запобіганням та врегулюванням конфлікту інтересів, перевірки доброчесності службовців тощо.

Найвні форми корупції та ймовірні ризики виникнення нових її форм зумовлені широким колом об'єктивних і суб'єктивних причин, що є характерними для умов кардинальних політичних і соціально - економічних перетворень у суспільстві та державі.

Згідно статистичних даних МВС України, правоохоронними органами за 9 місяців 2019 рік складено і направлено до суду 10708 протоколів про адміністративне корупційне правопорушення. За результатами судового розгляду протоколів до адміністративної відповідальності притягнуто 4740 осіб, закрито 3883 адміністративних справ, у т.ч. 1267 - за відсутністю події і складу правопорушення. Із числа притягнутих до адміністративної відповідальності за скоєння корупційного правопорушення із займаної посади звільнено лише 13 осіб.

За цей же період викрито 2548 корупційних кримінальних правопорушень. За результатами розслідування скеровано до суду з обвинувальним актом 2534 кримінальних провадження про корупційні діяння стосовно 2127 осіб. За вчинення корупційних правопорушень засуджено 398 осіб [2].

Як свідчить зарубіжний досвід, кращих результатів у реалізації антикорупційного законодавства вдалося досягти в тих країнах, де були створені незалежні спеціалізовані органи по боротьбі з корупцією. Відповідно до статті 1 Закону України «Про запобігання корупції» спеціально уповноваженими суб'єктами у сфері протидії корупції визначено: органи прокуратури, Національної поліції, Національне антикорупційне бюро України, Національне агентство з попередження корупції [3].

Однак діяльність цих органів стикається з низкою проблем, пов'язаних з відсутністю якісної законодавчої бази, не розроблені

системні підходи до діяльності суб'єктів протидії корупції та їх взаємодії з громадянським суспільством у цій сфері, відсутнє концептуальне бачення організаційно-правового забезпечення протидії корупції.

Зокрема, у лютому 2019 року Конституційний Суд України визнав неконституційною статтю 368-2 Кримінального кодексу України, якою передбачалась кримінальна відповідальність за незаконне збагачення. Це призвело до закриття 65 справ, що стосувались як депутатів, так і поліцейських, суддів, голів міськрад та інших посадовців. Прийняте рішення Конституційного Суду фактично декриміналізувало один із ключових злочинів, задля боротьби з якими створювали нові антикорупційні органи. Як наслідок, НАБУ і САП змушені були закрити повністю 27 кримінальних проваджень і ще 38 - в частині статті 368-2 Кримінального кодексу України.

Крім того слід зазначити, що позовна робота НАБУ з визнання недійсними угод, укладених державними підприємствами, була ефективним інструментом знешкодження корупційних схем ще на стадії досудового розслідування. Загалом НАБУ вдалося анулювати 102 угоди на загальну суму понад 6 млрд грн. Відповідні рішення набули законної сили і створили підґрунтя для повернення коштів. Однак у червні 2019 року Конституційний Суд України позбавив НАБУ права подавати позови про анулювання угод, визнавши його таким, що не відповідає Основному закону [1].

Для усунення зазначеної прогалини Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення ефективності інституційного механізму запобігання корупції» від 2 жовтня 2019 року № 140-IX [частину першу](#) статті 17 Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» доповнено пунктом 13¹: «13¹) вносити подання прокурору про звернення до суду з метою визнання недійсним правочину за наявності підстав, передбачених законом, а також ж право бути залученим за своєю заявою до таких справ як третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору».

Слід зазначити й на неефективність роботи судової системи у розгляді справ, що стосуються корупційних злочинів, про яку твердять «антикорупціонери». Так, за офіційною інформацією НАБУ, станом на 30 вересня 2019 року повідомлено про підозру 134 особам, висунуто обвинувачення 398 особам, скеровано до суду 224 обвинувальних актів. Водночас винесено вирок лише у 31 провадженні [4]. Відтак, початок роботи Вищого антикорупційного суду у вересні 2019 року має поставити крапку у справах щодо дій високопосадовців.

Отже, реформування системи протидії корупції є одним з основних напрямів на шляху до її подолання. З цієї метою пропонується здійснити наступні заходи:

- становлення Вищого антикорупційного суду;
- реформування діяльності Національного агентства із запобігання корупції;

- забезпечення автоматизованої перевірки електронних декларацій високопосадовців та оперативне реагування на виявлені порушення;
- розвиток електронного урядування;
- прийняття Верховною Радою України законопроекту про відновлення кримінальної відповідальності за незаконне збагачення;
- удосконалення діяльності Державного бюро розслідувань, яке має протидіяти корупції в структурах правоохоронних органів;
- удосконалення діяльності фінансової розвідки (фінмоніторингу);
- посилення вимог до діяльності контрольно-наглядових органів, подальше скорочення кількості необхідних ліцензій, дозволів, патентів;
- розмежування повноважень органів державної влади з надання адміністративних послуг та виконання контрольно-наглядових чи інспекційних функцій;
- остаточна відмова від негрошових форм розрахунків в господарському комплексі України;
- спрощення процедури податкової звітності та сплати податкових та неподаткових платежів;
- забезпечення прозорості процесів приватизації, а також здійснення державних закупівель та проведення тендерів і аукціонів;
- реформування державної служби та служби в органах місцевого самоврядування з метою забезпечення її професіоналізму;
- удосконалення системи підготовки фахівців з антикорупційної діяльності та проведення антикорупційної освіти в системі підготовки фахівців.

Список використаних джерел

1. Звіт Національного антикорупційного бюро України за I півріччя 2019 року [Електронний ресурс] - Режим доступу: https://nabu.gov.ua/5IIC5/йеБанк/Ше5/герой5/етїї - 2019_1 ріягісЬсЬуа 0.рїї/
2. Звіт про стан протидії корупції за 9 місяців 2019 року [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://mvs.gov.ua/ua/pages/274_Statistika.htm
3. Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1700-УП // Відомості Верховної Ради. - 2014. - № 49. - Ст. 2056.
4. Національне антикорупційне бюро України [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://nabu.gov.ua>